

LAULU SIPIRJAN LAPSISTA 1966 EVAKKOROMAANI, KOLLEKTIIVIROMAANI

Mukka kirjoitti Rauno Vellingille Gummerukseen:

Pello 4.12.65

Kiitokset kirjeestä. Rahaa tuli viime maanantaina, mutta jotta pääsisin sinne tarvitsisin ennen 14. päivää sen toisenkin erän josta mainitsit.

Mitä tulee siihen englanninnokseen – mielestäni käännettäväksi sopiva kohta olisi syntisessä laulussa s. 57–77. Luonnollisesti jätän ratkaisun teidän käsiinne. Parhaana mahdollisuutena pidän Tabun kääntämistä kokonaan, mutta se on ehkä liian pitkä siihen?

(...) Vaikeutena mahd. Ruotsissa käynnin aikana olisi kieli: en osaa sanaakaan Ruotsia. Siitä huolimatta juuri evakko-aihetta varten olisi melkein päältämättömäntä ainakin ruotsalaiseen ihmiseen tutustuminen. Aineistoa evakkoromaania varten minulla jo on jonkin verran.

Terveisin
Timo

Pello 5.2.66

(...) perjantai-yönä sen uuden romaanin rakenne jne. selvisi äkkiä minulle ja sitten ajoin itseni tänne panemaan asioita "äkkiä paperille". Sen vuoksi olisin nyt myös vailla muita huolia, mikäli vain mahdollista. Tee korjaukset käsikirjoitukseen [kyseessä novellikokoelma Koiran kuolema] – luulen, että ne ovat sellaisia, jotka voin hyvin hyväksyä. Siinä tapauksessa että kustannussopimusvaihe tulisi käsille nyt, sen voisi lähettää tänne.

Täällä on oikein kaunis ilma nyt eikä pakkastakaan kovin paljon.

Parhaat terveiset!
Timo

Vilho Vikstenille Gummerukseen:

Pello 18.8.66

(...) Niin mielelläni kuin vielä kirjoittaisin romaaniin lisää ja muuttaisin sitä, minusta tällä hetkellä tuntuu, etten pysty enää siihen. Jollakin tavalla olen ikäänkuin jo irrottautunut koko jutusta ja unohtanut mitä olen kirjoittanut. (...)

Parhain terveisin
Timo

P.S. Kirjeessäsi oli nimi Soldatkin kirjoitettu kahteen otteeseen Soldatin; oikein se on kuitenkin Soldatkin. Myös Sipirja on Sipirja, eikä Sipirija niin kuin kustannussopimukseen on kirjoitettu. Mutta ne ovat kai lyöntivirheitä?

Laulu Sipirjan lapsista -romaanin päähenkilö, nuori kirjailija, kirjoittaa romaania kotikylän menneisyydestä, erityisesti sota-ajasta. Aineistona hänellä on vanhojen sipirjalaisten haastattelut, suutari Soldatkinin päiväkirjat kahden vuosikymmenen ajalta ja omat lapsuusmuistonsa. Kirjoittaessaan hän joutuu selvittämään omaa elämänsä ja suhdettaan Sipirjan kylään, ulkopuolisuuttaan ja haluaan lähteä mutta toisaalta jäädä.

Väitöskirjassaan *Olen maa johon tahdot* (2008) Leena Mäkelä-Marttinen luo todellisuustustusta romaanille toteamalla, että Sipirjan kylä muistuttaa Pelloa, silloista Turtolaa, josta Mukan perhe muiden muassa evakuoitiin Ruotsiin saksalaisten perääntyessä 1944. Samoin kuin Turtola myös kuvitteellinen Sipirja poltettiin lähes täysin. Teoksen tulkinnassa Mäkelä-Marttinen tuo *Laulun Sipirjan lapsista* rinnalle useita maailmankirjallisuuden teoksia ja romaaniteorioita. Päähenkilö-kirjailijan henkilökuvasa hän päättyy Freudin kautta tilanteeseen, joka ei ole "suuri voitto, mutta ei tuhokaan". Tutkija kiteyttää: "Kirjoittamisen prosessi on nostanut kirjailijan muistojensa ja lapsuudenkohtalonsa yläpuolelle."

Kirjallisuudentutkijat Elina Arminen ja Toni Lahtinen painottavat jonkin verran eri seikkoja teoksen tulkinnassa. Armisen mukaan kyse on identiteetin työstämisestä kirjoitusprosessissa. Teoksessa päähenkilö-kirjailijan päämääränä on myönteisemmän minäkuvan löytäminen kollektiivisen yhteenkuuluvuuden kokemuksen kautta. Lahtisen mukaan teos on modernisaation ja Lapin rakennemuutoksen kuvaus ja siinä on kyse rinnastuksesta sotienjälkeisen jälleenrakennuksen ja 1960-luvun rakennemuutoksen välillä.

Myös Lahtinen osoittaa tulkinnassaan kyläyhteisön vaihtuksen yksilön identiteettiin lainauksella päähenkilön mietteistä: "se on todellisin äitini, vaikka se yhä pyrkii hylkimään ja unohtamaan minut niin kuin Liisakin – ja isänäni ovat ne ajatukset jotka ovat osa minusta ja jotka menevät ja tulevat kuin kiireiset matkustajat". Sipirjan kylässä kaikki muuttui ensin sodan, sitten jälleenrakennuksen myötä: "Mikään ei jäänyt ennalleen. Kaikki paloi tulesa ja katosi ja muuttui."

Samaa pohtii kirjan henkilö Herkko Mäkiniska kylän ravintolassa viskilasin ääressä, väsähtäneessä mielessä ajatus siitä, miten turhia kaikki vuodet olivat olleet. "Oli-ko mikään valmistunut tässä maailmassa, tai edes tässä kylässä? (...) Hän tuijotti ikkunasta ulos ja tunnisti ohi ajavia autoja – niin monissa niistä oli vieraan läänin tunkukset; ne olivat turisteja, jotka ryntäsivät hulluina kokeamisen ja näkemisen halusta yhä edemmäs kohti pohjoista ehtiäkseen nauttimaan viimeisistä lumenrippeistä, kevätauringosta ja tunturien kylkiä pyyhkivästä ahavasta jostakin hotellista vuokraamallaan suksilla tai löytääkseen lomaseuraa tunturiravintolan saleista, jotka ilta illan jälkeen kansoittuivat etelästä tulevilla ikäneidoilla ja kaupparatsuilla. Miten hulluja ihmisiä!"